

La premsa, arma contra el racisme

Unes jornades a Girona van servir de reflexió sobre el paper dels mitjans

—Maria Teresa Campos—

La necessitat de formar periodistes especialitzats en immigració i la conveniència que els mateixos immigrants s'atreveixin a anar als mitjans de comunicació per explicar el que considerin oportú van ser dues de les qüestions que es van tractar el novembre passat a Girona, en una jornada sobre "La immigració i els mitjans de comunicació". En aquesta jornada, organitzada pel Col·legi de Periodistes i el Govern Civil de Girona, hi van participar l'escriptor Lluís Racionero, el professor del Departament de Comunicació Àudio-visual de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona Nicolás Lorite, l'investigador de la mateixa facultat Claudio Urtubia i el periodista Antonio Franco. Després de les comunicacions d'aquests experts, hi va haver una taula rodona, moderada per Tomàs Yebra, president de la demarcació de Girona del Col·legi, amb la participació de periodistes i representants de les ONG's i del col·lectiu immigrant.

La necessitat que els periodistes que tracten temes d'immigració s'especialitzin va ser una de les idees que es van plantejar en la jornada "La immigració i els mitjans de comunicació", que es va celebrar a Girona el dia 11 de novembre. Tant els periodistes com les organitzacions no governamentals (ONG) i els mateixos immigrants van coincidir a demanar aquesta especialització dels redactors, amb l'objectiu d'evitar un tractament periodístic superficial o negatiu.

Iniciativa dels immigrants

Una altra de les qüestions que es van posar de manifest al llarg de la jornada va ser la necessitat que siguin els mateixos immigrants, per iniciativa pròpia o ajudats per les ONG's, els que s'apropin als mitjans de comunicació per explicar o reclamar el que els convingui, i per posar a l'abast dels mitjans aquelles informacions que considerin que poden beneficiar la seva imatge. Tant Nicolás Lorite, professor de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB, com el director d'*El Periódico de Catalunya*, Antonio Franco, van incidir sobre aquest punt. Nicolás Lorite va recordar que el periodista té el deure de detectar el que és més noticable, perquè és això el que interessa la majoria de l'audiència. "Per això apareix el més sanguinolent, el més caòtic, però no només en relació amb la immigració, sinó que passa amb tots els temes". D'altra banda, la manca d'espai, els titulars difícils de quadrar i el ràpid ritme de treball són determinants a l'hora de confeccionar qualsevol informació. "De vegades el tractament que es fa d'un tema no és voluntari del mitjà ni del periodista, sinó que ve donat per aquestes circumstàncies", va explicar Lorite. El professor de la UAB es va preguntar si els immigrants tenen clara la imatge que volen donar a la societat catalana a través dels mitjans. "Hi hauria d'haver un criteri sòcio-periodístic previ abans d'estructurar

— Es demana que els periodistes que tracten temes d'immigració s'especialitzin —

una informació sobre immigració, i aquest criteri s'hauria de consensuar amb el col·lectiu afectat", va afirmar.

Informació positiva i negativa

El director d'*El Periódico*, Antonio Franco, va ser molt clar a l'hora de parlar d'aquest punt: "Els immigrants han de saber que tenen el dret d'anar als mitjans de comunicació per denunciar o per explicar qualsevol cosa que els afecti", va dir. Va reconèixer, però, la dificultat que tenen els immigrants per organitzar-se d'una manera efectiva i accedir amb facilitat a la premsa, la ràdio i la televisió.

Nicolás Lorite i Antonio Franco van explicar que aquesta necessitat que siguin els immigrants els que s'apropin als periodistes ve donada per la mateixa naturalesa dels mitjans i per les rutines productives de la professió. "A causa dels nostres problemes professionals tenim tendència a quedar-nos amb la informació que obtenim més fàcilment", va reconèixer Franco. "La informació que ens arriba de manera espontània és la negativa. En canvi, la informació positiva s'aconsegueix només a partir dels esforços de la redacció".

Militància antiracista

Tot i reconèixer aquest problema, els participants en la jornada van afirmar que el periodista no té voluntat de perjudicar el col·lectiu immigrant, sinó que, ben al contrari, sol estar sensibilitzat contra el racisme i va un pas per davant de la societat. El director d'*El Periódico* va mostrar-se optimista en relació amb aquesta qüestió. Antonio Franco va recordar que el diari que dirigeix es considera "militantment antiracista", fet que va quedar reflectit en l'Estatut de Redacció pactat ara fa un any. "Jo penso que l'acusació que se'ns podia fer als mitjans de comunicació fa un temps de tractar només els aspectes negatius del col·lectiu immigrant, relacionats amb la policia i les drogues, ara comença a ser un tòpic injust", va dir Franco. "Cada vegada són més freqüents els temes sobre activitats culturals o festives dels estrangers que viuen a Catalunya i sobre la feina de les ONG's que treballen amb ells".

Les tertúlies

Antonio Franco va opinar que, en general, a la premsa catalana s'està donant una tendència positiva "en la manera de tractar aquests temes, en la voluntat de tractar-los bé i en el llenguatge que s'usa". Segons ell, les informacions que elaboren els periodistes solen estar ben treballades i, en canvi, on es pot produir un tractament més descuidat "és en programes no informatius, com les tertúlies o altres espais similars". Franco va enumerar tota la sèrie de tòpics que solen difondre els mitjans sobre els immigrants. A més, també va reconèixer una part de culpa dels diaris, perquè considera que aquests sovint

Manel Mesquita durant la seva intervenció

reflecteixen un model segons el qual la Unió Europea serà un búnquer defensiu que mantindrà els ciutadans europeus separats de la misèria dels països més pobres. "Ens estem fent ressò del model més miserable de la Unió Europea. Però en aquest búnquer hi són igualment les contradiccions de riquesa i pobresa", va dir.

Desconeixement de les cultures

Els immigrants que van participar en la taula rodona —Kassim Njie, representant de l'Associació d'Africans de Girona, i Mohamed Mahadi, de l'Associació de Magribins de Figueres— es van mostrar més crítics envers els mitjans de comunicació, i van acusar els periodistes de no conèixer les seves cultures d'origen. Segons Mahadi, "els periodistes no saben el que és la immigració, i per això no descriuen l'immigrant com un ésser humà, com una persona que ha vingut aquí buscant un tros de pa". Kassim Njie, per la seva part, va dir que considera imprescindible que els mitjans facin una tasca de sensibilització de la gent del carrer, i va reclamar que els periodistes prenguin postures sobre determinats temes que preocupen els immigrants.

La jornada va ser clausurada pel degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya, Josep Pernau, que va fer una reflexió al voltant d'un text de Carles Sentís dels anys 30 que plasmava les penoses condicions de vida dels immigrants murcians a la Catalunya de l'època, i va demostrar que ja fa molts anys que es repeteixen els mateixos problemes, en col·lectius diferents. Pernau va explicar que el Col·legi prepara una sèrie d'actes relacionats amb la problemàtica dels immigrants econòmics de cara al 1995, Any Internacional de la Immigració. ●

— A. Franco: "L'acusació que tractem només els aspectes negatius ja és un tòpic injust" —